

1. In het wetsontwerp wordt toetsing van alle wetten aan de betreffende grondwetsbepalingen mogelijk gemaakt; er is geen uitzondering voor de Grondwet zelf opgenomen. Hoofdstuk 2, paragraaf 1 bevat diverse bepalingen, die in strijd zijn met de grondrechten, waaraan getoetst mag worden. Dit geldt voor de erfopvolging (strijdig met art. 1 en 3 Gw.), maar ook voor de huwelijkstoestemming (een beperking van art. 10 lid 1 Gw.). Indien het niet de bedoeling is, dat hierover procedures te voeren, is het wellicht aan te bevelen de Grondwet van de toetsing uit te sluiten.

2. Volgens het wetsontwerp krijgt de rechter de bevoegdheid te toetsen of een wet verenigbaar is met de betreffende grondrechten. De rechter toetst doorgaans in concrete geschillen. Het is heel goed denkbaar, dat een wet weliswaar niet onverenigbaar is met de grondrechten, maar de uitwerking van de wet in een concreet geval wel. Mijns inziens gaat het dan te ver de wet onverenigbaar met de grondwetten te verklaren. Het zou beter zijn, dat de rechter dan bepaalt, dat de wet buiten toepassing blijft, voor zover daarmee grondrechten worden geschonden.

Daar komt bij, dat ik een zwaardere procedure zou verwachten voor het bepalen, dat een wet onverenigbaar is met de grondrechten. Het is mijns inziens niet wenselijk, dat een wet in het ene Arrondissement onverenigbaar is met de grondrechten en in het andere Arrondissement gewoon geldt.

3. Het wetsontwerp geeft de "rechter" de toetsingsbevoegdheid. Art. 112 Gw. maakt onderscheid tussen de rechterlijke macht en gerechten, die niet tot de rechterlijke macht behoren. In de MvT wordt onder meer naar de toeslagenaffaire verwezen. Ik maak daaruit op, dat het de bedoeling is ook de rechters bij administratieve gerechten de bevoegdheid te toetsingsbevoegdheid te geven. Het zou beter zijn, indien dit uit de formulering van de wet zou blijken.

Overigens ontstaat daarbij het risico, dat er door de verschillende hoogste rechters anders geoordeeld wordt. Dat onderstreept de wenselijkheid van een zwaardere procedure, alvorens een wet in zijn geheel als onverenigbaar met de grondrechten wordt verklaard.